

OTEVŘENÁ TEATROLOGIE

Zpráva z Teatrologické společnosti

OTTO DREXLER – DITA LÁNSKÁ

Teatrologická společnost (dále jen „TS“) je volné sdružení teatrologů, divadelníků a všech zájemců o divadlo a jeho výzkum. Jejím úkolem je fungovat jako propojující síť v rámci oboru, dovnitř i navenek, podílet se na organizaci konkrétních teatrologických akcí a posilovat komunitní rozměr badatelského života. Pravidelně organizuje přednáškové cykly, pořádá konferenci Perspektivy teatrologie a uděluje Cenu Václava Königsmarka začínajícím badatelům. Přístup meziinstitucionální a mezioborové spolupráce, který TS razí, umožňuje vytvářet něco životného a smysluplného, nahlížet společný předmět zájmu z různých perspektiv a odlišných zázemí jednotlivých oborů. Vizí je překlenout bariéru nejen mezi uměnovědnými a humanitními obory, ale také mezi divadelními praktiky a teoretiky, vstoupit do vzájemného dialogu a společně tak reflektovat stav, metodologii i přístupy našich oborů. Na poslední konferenci Perspektivy teatrologie, která se konala ve dnech 24.–26. května 2023 v Náprstkově muzeu v Praze, vystoupila spoluautorka této zprávy, vedoucí Divadelního a filmového oddělení Městské knihovny v Praze (dále jen „MKP“), s příspěvkem *Meziinstitucionální spolupráce jako klíč k popularizaci a praktickému přesahu oboru* a s tímto programem také oslovila tehdejší zástupce TS ke spolupráci. Na konci června 2023 proběhlo zasedání nového výboru TS, na němž byl zvolen předseda Libor Vodička, místopředsedové Otto Drexler a Dita Lánská; dalších funkcí se ujali Klára Škrobánková (kontrolorka)

a Tomáš Kubart (tajemník); výbor dotváří Berenika Zemanová, David Drozd, Martin Pšenička a Andrea Jochmanová. S počátkem akademického roku 2023/24 došlo k přesunu přednášek z Institutu umění – Divadelního ústavu do Ústřední knihovny MKP na Mariánském náměstí. Záměr využít veřejný prostor knihovny, který má potenciál vyvést odbornou komunitu ze své uzavřenosti a přizvat k diskusi na neutrální půdě i další participanty, se setkal s dobrou odezvou. Byla vytvořena nová vizuální identita spolku a zprovozněn nový web.

Podzimní sezona byla zahájena na začátku října přednáškou Dagmar Podmakové ze Slovenské akademie věd, která prezentovala kolektivní monografii o slovenském scénografovi Jánú Zavarském, vydanou pod jejím edičním vedením. Pod hlavičkou TS se konaly také přednášky pořádané Katedrou divadelních studií FF MU v Brně. V říjnu zde uvažoval maďarský badatel Zsolt Almási o vlivu umělé inteligence na umění a tvorbu v rámci filozofie posthumanismu a v listopadu americká badatelka Lisa Peschel pohovořila o fenoménu humoru v terezínském ghettu. Krátce na to podnikli členové TS vzdělávací exkurzi do Terezína, kde absolvovali návštěvu depozitářů Divadelního oddělení Národního muzea a odpolední komentovanou procházku městem. Následovaly další dvě: k hrobům divadelních osobností na Vinohradském hřbitově a do Peček, kam vzhledem ke sněhové kalamitní situaci nakonec dorazil pouze Martin Hanoušek, který se

společně s průvodcem Liborem Vodičkou nenechal nevládným počasím odradit.

V listopadu přednesla v Brně Michaela Mojžišová přednášku o tvorbě německého operního režiséra Petra Konwitschného a v prosinci v Praze Radka Kunderová prezentovala výsledky svého výzkumu, v němž porovnává porevoluční divadelní i kritickou praxi na území České republiky a bývalého východního Německa. Lednová pražská přednáška Kateřiny Korychové podzimní cyklus zakončila prezentací terénního výzkumu, při němž se badatelka účastnila procesu zkoušení performance akrobatky Elišky Brtnické.

Jarní cyklus přednášek započala v MKP na konci února opět slovenská kolegyně Jana Bžochová Wild, a to tématem subverzivního divadla východní Evropy 70. let 20. století. V březnu proběhly hned dvě pražské přednášky: mezinárodní tým badatelů (Jakub Čechvala, Martin Pšenička, Alena Sarkissian, Henry Stead) představil projekt *Unveiling the Iron Curtain: Cold War Classics and Performative Events 1946–1990*, zaměřený na vztahy mezi divadlem a kulturní politikou ve východní a západní Evropě v období studené války. V další přednášce Lukáš Brychta nastínil perspektivy, ze kterých je možné na diváka či diváctví teoreticky nahlížet a dále s nimi v divadelní praxi zacházet. V Brně se během dubna uskutečnily dvě přednášky: Eliška Raiterová se spisovatelkou Janou Šrámkovou probíraly tvorbu libreta k inscenaci *Tak tiše až* a Martin Revermann z University of Toronto proslovil přednášku *The Theatre of Science*. Závěr jarního cyklu zakončila v Praze květnová přednáška Lenky Šaldové o operním režisérovi Karlu Jernekovi a červnová reflexe tvorby mladých českých dramatiků očima Petry Zachaté, která se uskutečnila na dvoře Institutu umění – Divadelního ústavu v Nekázance. Ani na jaře nechyběl společný výlet – na základě pozvání Vojtěcha Poláčka, ředitele Památníku

Antonína Dvořáka, jsme se vypravili do Vysoké u Příbramě.

Teatrologická společnost pořádá vedle přednášek také exkurze, workshopy a diskuse. Na konci března se ve spolupráci s časopisem *Divadelní revue* a Slovenským institutem v Praze uskutečnila panelová debata *Obrazy Romea Castellucciho*. O nejnovější etapě tvorby tohoto světoznámého italského režiséra, dramatika, výtvarníka a designéra diskutovali Michaela Mojžišová, Dáša Čiripová, Rudo Leška a Veronika Valentová, moderovala Lubica Krénová. V dubnu proběhl v MKP celodenní workshop pořádaný Terezií Řánkovou za účasti herců Divadla Aldente a jeho zakladatelky Jitky Vrbkové, jehož cílem bylo přiblížit pojetí *actor-specific divadla*. V květnu se konal workshop s divadelním uskupením bazmek entertainment, přibližující jejich dramaturgický přístup a proces vzniku inscenace.

Teatrologická společnost má za sebou téměř třicet let existence, stovky zorganizovaných přednášek, dvanáct ročníků Cen Václava Königsmarka a čtyři ročníky oborové konference *Perspektivy teatrologie*. V posledních letech se musí vypořádávat se stárnutím členské základny a úbytkem členstva (oproti dřívější více než stovce členů se současný počet pohybuje kolem čtyřiceti). Cílem současného výboru TS je návrat k původnímu étosu sdružení – podněcovat aktivní setkávání a umožňovat prezentování aktuálního oborového dění. Zájem studentů i divadelních praktiků, ale také přihlášky nových členů v posledních měsících naznačily, že vynaložené úsilí našlo odezvu. Jsme odhodláni v něm pokračovat a dále rozšiřovat síť aktivních členek a členů i spolupracujících institucí.

Z přednášky TS (Ivona Solčániová: Divadlo 3D) na zahradě IDU
v Nekázance 23. 6. 2022. Foto Otto Drexler.

Otto Drexler
Institut umění – Divadelní ústav
Kabinet pro studium českého divadla
otto.drexler@idu.cz

 <https://orcid.org/0000-0003-4030-6349>

Dita Lánská
Městská knihovna v Praze
Divadelní a filmové oddělení
dita.lanska@mlp.cz

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.

Sněhová bouře v ledovém uvěznění, ilustrace Julius Payer, z knihy *Nordpol-Expedition in den Jahren 1872–1874*, Wien: Alfred Hölder, K. K. Hof- und Universitätsbuchhändler, 1876, s. 97.